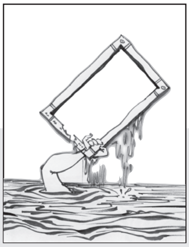

ఊరు గోదారి

అద్దేపల్లి ప్రభు

ఇంకా తెల్లారక ముందే గోదారిగట్టుకి పోడం అలవాటు మణికంఠకి. అప్పటికి ఊళ్లింకా లెగవు. గోదారి కూడా లెగదు. సన్నటి శ్వాసలాంటి అలల శబ్దం- చంటిపాప స్పర్శలాంటి నీటితడీ మణికంఠకి ఇష్టం.

బొమ్మలు వేయడం ఇంకా రాని పాప కాగిత మ్మీది పెన్సిల్ చీకటిని ఎరేజర్‌తో తుడుస్తున్నట్టు వెలుగు బయటపడుతూ ఉంటుంది. గట్టు మీద అలా కూర్చుంటాడు మణికంఠ. వేప్పుల్ల నవిలేసి దాన్ని చీల్చి నాలిగ్గీసుకుని రేవులోకి దిగుతాడు. గోదావరి అతని ఒంటిని పునుకుతూ తగుల్తుంది. అది గోరువెచ్చ కాదు- అట్లని చల్లనా కాదు. అది స్పర్శ. ఒట్టి నీళ్లూ కాదు... తడీ కాదు. అది ఏదో స్పర్శ. మనిషి శరీరంలోని ద్రవాన్ని- ఈ బయటి ద్రవం ఆప్యాయతతో తడిమే స్పర్శ. అవును... ఆ రెండూ ఒకటే.

ప్రొద్దుటి గోదారి గాలి అతని ఊపిరిలోకి సూర్య పరిమళాన్ని తీసుకెళ్తుంది. చెట్లూ... మొక్కలు... గడ్డీ... చిత్తడి... నాచూ... అన్నీ కలగలిసిన ఒక ఉద్రేకంలాంటి గాలి పరిమళం అతని కళ్లల్లోకి సూర్యుణ్ణి ప్రతిబింబి స్తుంది. గుండెల వరకూ నీటిలో దిగి తలవొంచి నోటిని నీటితలంపైన ఆన్చి లోనకి పీల్చుకుంటాడు. ఈత కొడతాడు.

కలకలా తెల్లారిపోతుంది. తన పనుల్లోకి పోతాడు మణికంఠ.

మళ్లీ పొద్దోయాకా... నారింజ గోదారి మీద పక్షులు నల్లగా అగుపించే సమయాన వస్తాడు. అలసిన గోదారిని మునివేళ్లతో పలకరిస్తాడు. మూతితో ముద్దాడి కితకితలు పెడతాడు. కానీ గోదారి ఉల్లాసమవదు. 'ఉండు... మణికంఠా...' అన్నట్టు ఉంటుంది. ఆ నీళ్లు గోరువెచ్చగానో... చల్లగానో... ఉంటాయి తప్ప తాకి నట్టు ఉండవు. నిశ్శబ్దంగా బయటకొచ్చేస్తాడు మణి కంఠ. గట్టు మీద కూర్చుని గోదారి నిద్రలోకి పోవడం చూస్తాడు. తన ఇంటికి పోతాడు.

'వాడికి గోదారి భాష తెలుసు,' అంటుంది వాళ్ల అమ్మమ్మ.

'ఒక్క గోదారి భాష తెలుసు,' అంటుంటి వాళ్ల అమ్మమ్మ.

'ఒక్క గోదారి భాషేటి... ఆడు పూర్వకాలంలోని గంధర్వుడి లాటోడు. ఆడికన్ని భాషలూ వస్తాయి,' అని కూడా ముక్తాయిస్తుంది.

వంటపాకలో సంజెవేళ పుల్లల పొయిమీద చట్టిలో చేతి పరిగెలు వండుతూ అమ్మమ్మ మణికంఠ గురించి చెప్తా ఉంటుంది. వాడి అమ్మ చెల్లిపోయాక వాడి నాన్న ఇంకో పెళ్లి చేసుకుని రాయమందిరం ఎల్లి పోయాక వీడి భారం తనమీదే పడింది. చంటి కుర్రాణ్ణి ఇన్నాళ్లు ఎట్లా పెంచిందో తనకే తెల్దు. తనకేటున్నాయి? పొలాలా పుట్రలా? కూలిపని తప్ప దిక్కులేదు. ఏదో... ఆ పేరంటాళ్లమ్మ తల్లి దయ వల్ల ఈడు పెద్దయ్యాడు. కూలీనాలీ చేసుకుంటున్నాడు. అంతకన్నా ఇంకేటి కావాలి?

వెండి జడపాయల తలలోంచి కారిన చెమటతో ఆమె నుదుటన కుంకుమ తడిసి జారి ముక్కు మీదికి పాకుతుంది. మణికంఠ పొయి ముందు కూర్చుంటూ, 'తానంసేసి రాయే అమ్మమ్మా! తెక్కట్టపడిపోతన్నావ్...' అంటాడు. అని ఉడుకుతున్న కూరలోంచి చేపని తీసి

గుటుక్కున మింగేస్తాడు. 'అబ్బ... బలే వగ్రగుందే...' అంటాడు ఆర్చుకుంటూ.

పొద్దోయాకా నులక మంచం వాల్చుకుని తాతయ్య పడుకునుంటే కాళ్లు పడతాడు. ఆ పక్కనే అలికిన మట్టి అరుగు మీద చాపేసుకుని వేపచెట్టుని చూస్తూ కలల్లోకి పోతాడు.

నేరేడుపండు మిసిమి యువ రాకుమార్తె రామ దుర్గం టంకసాలని చూస్కొని కోట కెళ్లడానికి గోదారి గట్టుకొచ్చింది. రాత్రేళ రహస్యం! ఎవురికీ తెలకూడదు. పైగా ఆవిడ మారేసంలో ఉంది. గోదారి దాటాల. డింగీ మీద కూర్చొని వెళ్తుంటే తిరగబడిపోయింది. ఈత రాదు. మునిగిపోతోంది. అప్పుడు నీట్లోకి దుంకాడు మణికంఠ. రాకుమార్తెని రక్షించి ఒడ్డుకి చేర్చాడు. రాజు ఆయన పరివారమంతా మణికంఠని గొప్పగా పొగిడారు. ఇంత సాహసం చేసినందుకు గోదారి మెచ్చి మణికంఠని వరం కోరుకోమంది. మణికంఠ ఆలోచిస్తున్నాడు.

ఇంతలో రాజు, "తల్లీ ఈ కొండల మధ్య ఆనకట్ట కడతాం. నీళ్లని మైళ్లకి మైళ్లు తీసుకుపోతాం... కరెంటు తీస్తాం... పొలాలు పండిస్తాం... ఫ్యాక్టరీలు నడుపుతాం... నీళ్లన్నీ వృథా కాకుండా వాడుకొంటాం... ఈ వరమియ్యి తల్లీ!" అన్నాడు.

చందమామలా పైకి లేచిన గోదారి నీటిబిందువు కిందపడి బద్దలైపోయింది.

ఆ నీళ్లు ఛెళ్లున చరిచినట్టయ్యి లేచాడు మణి కంఠ.

రోజులాంటి వేళే. అమ్మమ్మ బుస వినిపిస్తోంది. వేపచెట్టు మీద గుడ్లగూబ ఎలకల కోసం వెదుకుతోంది. 'ఇయ్యాల ఈ కలేటి?' అనుకున్నాడు మణికంఠ. 'ఆ రాకుమారి ముఖం ఒక్కసారీ కనపళ్లేదు,' అనుకున్నాడు. 'ఈ రాజుగోడెవడ్రా... పీక పిసికి సంపుతాను గానీ కాస్త ఓర్చుకో అంటాడు,' అనుకున్నాడు. 'కానీ... తను ఎంటనే ఏటీ కోరనే లేదేటబ్బా...' అనుకున్నాడు.

ఒక దట్టమైన పొగలా పాకి... ఊరంతా కమ్మి ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసింది ఆ మాట. గోదారి మీద ఆనకట్ట కడతారట... ఊళ్లకి ఊళ్లు మునిగిపోతాయట... మనూరు కూడా మునిగిపోద్ది... కాబట్టి ఊరిడిసిపోవాల్ట!

"ఏడికి పోతాం... అల్లలగే అంటారు," అని మూతి తిప్పింది అమ్మమ్మ.

పొలాలున్నవాళ్లకి డబ్బులిస్తున్నారనీ... ఇళ్లున్న వాళ్లకి డబ్బులిస్తున్నారనీ... తతిమ్మా వాళ్లకి ఇంకా ఏమీ ఇవ్వరనీ ఏవేవో అనుకుంటున్నారు.

"ఎవలేటనుకుంటేటి? మనం ఊరిడిసి పోయేదీ లేదు... గోదార్నిడిసీ పొయ్యేది లేదుకదా," అంది అమ్మమ్మ చేటలో గంట్లు (సజ్జలు) పిచ్చుకలకి వేస్తూ... పిచ్చుకలు గరగల్లా వెనక్కీ ముందుకీ అడుగులేస్తూ తలని తిప్పుకుంటూ ఏరుకుంటున్నాయి.

"చాలా పెద్ద ఆనకట్టంటే అమ్మమ్మా... మనూరే కాదు... ఆ కనపడే కొండలూ... కొండెనక మన్నెం కూడా మునిగిపోద్దట," అన్నాడు మణికంఠ.

"మరి... నరమానవులూ... పశుపక్షాదులు... చెట్టూ, పుట్టలూ ఏటవుతాయట."

"గోదాట్లో కలుత్తాయంట..." పకపకా నవ్వాడు.

అమ్మమ్మ చేట పక్కన పెట్టి గుప్పెడు గింజల్ని కోళ్లకి జల్లుతూ...

"మరైతే గోదారెందట్ల కలుత్తాదంట?" అంది. తల్లి కోడి చుట్టూ కిన్‌కిన్ మంటూ పిల్ల కోళ్లు చేరాయి. చిటుకుచిటుకూ గింజల్ని ఏరుకుంటున్నాయి.

"గోదారి సంద్రంలో కలాల. అప్పుడే బూపెపం చికం సల్లంగుంటది. ఇసుంట రమ్మంటే ఇల్లంతా ఆవ రించినట్టు గట్టుని బతకరా నరుడా అంటే మట్టుపెట్టి కానీ కదల్నంటే ఎట్టా," అంది.

తెల్లారి గోదారొడ్డున మణికంఠని ఎత్తుగా, బలం గా ఉన్న మనిషి ఒకడు ఆపేసి, "ఇటు రాకూడదు ఫో," అన్నాడు.

మణికంఠ తెల్లబోయి, "అసలు నువ్వెవరివి," అన్నాడు.

"నేను సెక్యూరిటీ గార్డుని," అన్నాడు.

అతనొక్కడే కాదు ఇంకా పదిమందున్నారు.

"తానం జెయ్యాల... ఊరు ఊరంతా ఈడికే వస్తది. మా ఊరు గోదారి... ఇలా రాకూడదంటానికి మీరెవరు?"

"ఒరేయ్... ఇది గవర్నమెంటార్డర్... గవర్న మెంటు రావద్దంటే... రాకూడదంతే... చాలా అయ్య గారూ ఇవరాలు... ఎల్లెల్లు... ఇంకో సిటవున్న వంటే కాళ్లి రగ్గొట్టి పోలీసుల కప్పజెప్తా," అంటూ నవ్వాడు వెటకారంగా.

అందరూ పకపకమన్నారు. ఊరోల్లు వచ్చి తెల్ల బోతున్నారు.

తెల్లారాక సర్పంచితోనీ... ఊరి పెద్దలతోనీ కాంట్రాక్టరు, పోలీసులు మాట్లాడారు. పోలీసాఫీసరు అన్నాడు, "గోదారి మీయమ్మాబాబుల సొత్తు కాదు. అది గవర్నమెంటుది. గవర్నమెంటు దాన్ని అమ్మేస్తుంది. ఒడ్డు పొడుగునా గోడలు కడుతుంది. దానిష్టం వచ్చి

నట్టు చేస్తది. అడగడానికి మీకే హక్కూ లేదు. అయినా అసలు మీ ఊరే ఉండదు... ఈ ఏరియానే ఉండదు... పొండి... ఊరిడిసిపోయి ఇంకో చోటు వెదుక్కోండి... కాదని అల్లరి చేసినా... గోదారి దగ్గర కొచ్చినా మర్యాద దక్కదు...'' అని అరిచాడు.

ఊరు ఉండదు. ఊరు... సచ్చిపోద్దా.

ఊళ్లకి ఊళ్లు సచ్చిపోతాయా...

మనుషుల్ని పురుగుల్లా చెల్లాచెదురు చేసేస్తే...

ఊళ్లు సచ్చిపోతే... ఏ రాక్షసుడు వీటిని పుక్కిట పట్టబోతాడు.

మణికంత దూరంగా కనిపిస్తున్న గోదార్ని చూస్తూ ఏడుస్తున్నాడు.

అమ్మ్మంటుంది. నాన్నుంటాడు... ఊరుం టుంది. గోదారుంటుంది.

ఊరుండదు... గోదారుండదు... ఇంకేటి వుండేది?

గోపి వచ్చి మణికంతని, "ఏడకరా... ఈల్లు మన్ని ఆపగల్రేటి," అని గొంతు నొక్కుకుని, "కాస్తంత సీక టడ్డాకా అల్లా రేవుకాడికి పోదాం. అక్కడ పోలీసులు ఉండరు,'' అన్నాడు చూపుడువేలితో దూరంగా చూపుతూ.

సీకటడ్డాక పోలీసుల్లేని చోట రేవులోకి దిగారు ఇద్దరూ... మణికంట తేటగా ఉన్న నీటి దగ్గరికి పోయాడు.

గోదారి గజగజలాడుతున్నట్టుంది. కొంచెం మునిగి గుక్కెడు నీళ్లు మింగాడు. నోరంతా చేదెక్కి నట్టనిపించింది. మెల్లిగా ఒడ్డుకి నడిచాడు.

''అమ్మమ్మా... మన గోదారికి మనం దొంగల్లా వెళ్లాల్సివత్తందే... మన నేల మీద మనం దొంగలమై పోయామే... ఎవడితో ఏం మాట్లాడితే ఏటాత్తదో అని బయమేత్తందే... లోకమిట్టా మారిపోయిందేటే...'' అని వలవలా ఏడిచాడు.

''పెద్దపెద్ద వరదలు రెండింటిని చూశాను నేను,'' అని మొదలుపెట్టింది అమ్మమ్మ. ''ఊళ్లకి ఊళ్లు మునిగిపోయినై. గోదారి పూనకమొచ్చిన ఆడపడుచులా చిందులు తొక్కడం చూశాను. ఇప్పుడు నువు తానం చేసేచోట ఓసారి గండి పడుద్దని అక్కడ బత్తాలేశారు. అయినా వరద ఆగింది కాదు. అప్పుడు మా యక్క పూలూ కొబ్బరికాయలూ పట్టుకెళ్లి, 'శాంతించు తల్లీ,' అని పూజ చేసి కొబ్బరికాయలు కొట్టింది. నువు తానం చేసేచోటే... ఇంతలో గోదారి పిలిచింది... ఇదెల్లిపో యింది. గంటలో వరద తగ్గిపోయింది. మా యక్క ఊరికి దేవతై వెలిసింది. మనూరి కోసం... మన జనం కోసం బలైతే ఊరికి దేవతై వెలుస్తాం. ఎవరి కోసం బలౌతామో కూడా తెలవకపోతే బలయ్యాక మన పేర్ల దీపం పెట్టే దిక్కు కూడా ఉండదు. దీన్ని బలనర్రా... కుక్కసావంటారు...'' అని ఆగింది.

మణికంత బుగ్గల మీద నీరు చారికలు కట్టింది. అతడు, "చెప్పు... చెప్పు," అన్నాడు. అమ్మమ్మ వాడికి మెటికలు విరిచి...

''మన గోదారికీ... మన ఊరికీ... మన నేలకీ... మన గాలికీ... మన పశుపక్షాదులకీ... మన చెట్టూపుట్టా కొండాకోనలకీ... మనవెప్పుడూ దొంగలంకామురా... ఎవడో ఒక ఎదవ కర్రుచ్చుకు నిలవడితే ఆడిదైపో తుందా అది? ఒకదాన్ని మనం రక్షించాలంటే దాన్ని మనం ఇష్టపడాలి. మన ఇష్టం పెరిగేకొద్దీ దాని శక్తి పెరుగుతుంది. మనలాంటివాళ్లు వేలూ... లచ్చలూ... కోట్లూ అయితే... అది మహాశక్తి గల దేవత అవుతుంది. ఆ దేవతే మన్ని కాచుకుంటుంది.''

ఒక రాగంలా ఆమె మాట మణికంతని కమ్మే సింది.

అతడు గోదావరిని మరింత ఇష్టపడ్డాడు.

ఆ ఇష్టాన్ని అందరికీ ప్రచారం చేయడం మొదలుపెట్టాడు.

ఆదివారం వార్త, 3 ఫిబ్రవరి 2008